Scris de Ninel Ganea
Joi, 14 Aprilie 2016 07:50

Chiar dacă am crescut exclusiv în oraș, nu îmi este deloc greu să îmi amintesc influența cartierului și a comunității asupra educației mele. Ieșitul afară, de pildă, era doar în teorie nesupravegheat pentru că în realitate existau de fiecare dată vânzătoare de magazine, pensionari în fața blocului, sau alte figuri familiare în cartier care interveneau în viața copiilor și, când era cazul, raportau părinților problemele de disciplină. Toată lumea contribuia inconștient la creșterea copilului pentru că așa fuseseră învățați să o facă și nimeni nu vedea vreo problemă în această implicare. Nici măcar nu își puneau întrebări dacă au vreo legitimitate sau nu, pentru că era ceva considerat absolut în firea lucrurilor. De altfel, rememorez, la fel de bine cum îmi amintesc atmosfera cartierului, și mustrările sau urechelile administrate de familia extinsă, pe care părinții mei, și nu doar ei, le considerau normale și chiar le încurajau.

Jane Jacobs, o autoare interesată de decăderea orașelor, decela trei caracteristici esențiale pentru succesul unui cartier: o delimitare clară între public și privat, prezența în permanență a unor “ochi ai proprietarilor” pe stradă, un trafic pietonal care să suplimenteze natural numărul supraveghetorilor. Pentru a întruni toate aceste condiții e nevoie de o filozofie arhitecturală antigeometrică, de descentralizare administrativă și de multe alte condiții.

Însă discuția asupra căreia aș vrea să mă concentrez nu are legătură directă cu designul urban, ci cu importanța comunității pentru educație. Vechea zicală “e nevoie de un sat ca să crești un copil” se verifică până în zilele noastre, chiar și in viețile celor crescuți cu cheia de gât prin cartierele muncitorești ale comunismului. Sensul era evident acela de implicare voluntară a comunității și nu de rechiziționare a responsabilității paternale de către agenții birocratice naționale sau transnaționale, după cum ar dori cineva ca Hillary Clinton, de exemplu, cea care a făcut celebră expresia mai recent.

Din acest punct de vedere, în generațiile mai vechi se păstrase destul de mult din ideea că întreaga comunitate locală are un cuvânt important de spus și este întrucâtva responsabilă de

creșterea copiilor. Ceea ce era firesc la sat se menținuse cumva, diluat, ce-i drept, și pe la orașe. Iar dacă multe cartiere arătau ca niște sate, și reflexele oamenilor se situau în același orizont spiritual și cultural.

În această perspectivă, copiii de astăzi sunt lipsiți de un element fundamental care să le poată desăvârși educația: comunitatea. Cineva ar putea obiecta că până la comunitate, copiilor le lipsesc părinții, care atunci când nu sunt divorțați, își petrec cea mai mare parte a timpului la servici. Și este adevărat. Însă presupunând că avem de-a face, deși din ce în ce mai rar, cu o familie relativ unită, comunitatea rămâne în continuare cea mai mare problemă pentru creșterea copilului. Mai mult, după cum remarca prietenul meu C., dacă în trecut tot satul te ajuta să scoți om din copil, astăzi poți fi sigur că tot satul, începând cu familia lărgită, îți va pune piedici și te va submina. Nu este vreo intenție malefică în asta, ci doar puterea teribilă a inerției și presiunea insuportabilă a vremurilor. După cum părinții din generațiile mai vechi se mișcau natural în perimetrul minim invaziv al comunității naturale, astăzi oamenii trăiesc într-un mediu aproape cu totul diferit și nu mai au niciun fel de putere a de discerne lucrurile. Ceea ce înainte se realiza firesc, are nevoie în prezent de eforturi considerabile.

De exemplu, încă de la naștere, apar primele controverse legate de vaccinuri și, de cele mai multe ori, bunicii plus multe alte cunoștințe vor recomanda să se facă pentru că “așa se făceau și pe vremuri și nu era nicio problemă”. E doar începutul. După, încep discuțiile pe alimentație, pe medicamente și pe atitudinea generală în privința copilului. Orice semn de severitate (potrivit criteriilor foarte laxe de astăzi) va fi imediat taxat de comunitatea foarte restrânsă și apropiată de familie. Apoi, apare problema televizorului și a calculatorului, iar aici orice reținere de la o frecventare a desenelor animate (“ce voi nu v-ați uitat când erați copii?!”) este văzută ca semn de extremism și habotnicie. Se argumentează, vorba vine, că prin interdicție, copilul este privat de posibilitatea de a socializa cu ceilalți, care oricum se uită, iar el va tânji, va fi marginalizat și va suferi după desene.

Problemele se complică și mai mult în privința școlii. Mulți bunici, probabil cei mai mulți, încă trăiesc cu gândul că la școala publică încă “se mai face carte” și rămân siderați la gândul că părinții ar dori să-l școlească acasă. Nu li se pare nimic în neregulă că nepoții învață ecologie, educație civică și sexuală în clasă. Și tot așa…

Singurul lucru cert din viața oricăror părinți care încearcă să-și țină copilul cât mai curat interior este o luptă permanentă cu ceilalți. Astăzi, educația presupune în primul rând a te lua la trântă nu doar cu statul și agențiile sale totalitare, ci și cu oamenii cei mai apropiați. Cei care vor să trăiască singuratici și să se lupte cu prejudecățile familiei și comunității nu au altceva de făcut decât să încerce a educa tradițional un copil.